

Referanser:

Arkivsak: 19/03666-3

Saksdokumenter:

Gudstjeneste med veiledning - Innledningskapitler
13 Gudstenesta heilag handling, heilag tid, heilagt rom
14 Veiledning om ulike sider ved gudstjenesten
15 veiledning til hoveddelene i gudstjenesten

Nye gudstjenestebøker

Sammendrag

Bispemøtet behandlet nye gudstjenestebøker på møtet i september 2019 (BM 31/19). I den saksbehandlingen var det navn på bøkene, samt innledningskapitlene til gudstjenesteboken til bruk i gudstjenesten som ble behandlet. Det ble i saken kunngjort at Bispemøtet på sitt møte i oktober ville få en sak knyttet til den tredje boken som planlegges utgitt sammen med *Gudstjenestebok* og *Liturgisk musikk*.

Den tredje planlagte boken, *Gudstjeneste med veiledning*, er tenkt som en enklere variant av gudstjenesteboken, hvor alle liturgiene står, men uten noter. Den er derimot tenkt å inneholde veiledninger til gudstjenesten. Veiledningene vil være justerte veiledninger av de som ble gitt i 2011. Den er tenkt brukt til gudstjenesteutvalg, menighetsråd og som oppslagsbok for alle som arbeidet med gudstjenesten.

Det meste av innholdet i boken er allerede vedtatte tekster, herunder både Ordning for hovedgudstjenesten og annet relevant regelverk. Formålet med denne saken er derfor å gå igjennom innledningskapittel og tre veiledningskapitler som er tenkt brukt i boken.

Alle de tre bøkene, *Gudstjenestebok*, *Liturgisk musikk* og *Gudstjeneste med veiledning*, er tenkt utgitt til samme tid tidlig i 2020.

Forslag til vedtak

Bispemøtet har drøftet veiledningskapitlene til den kommende boken *Gudstjeneste med veiledning*.

Bispemøtet ber om at sekretariatet, i samarbeid med Kirkerådets sekretariat, utvikler de foreliggende tekstene på bakgrunn av innspillene som ble gitt i møtet. Bispemøtet ber om å få oppdaterte tekster til gjennomlesing før boken trykkes.

Saksorientering

Bakgrunn

Om Gudstjeneste med veiledning

Mens *Gudstjenestebok for Den norske kirke* og *Liturgisk musikk* vil bli utgitt som innbundne bøker med stiv perm, er *Gudstjeneste med veiledning* tenkt utgitt som en rimeligere paperbackbok. Boken er tenkt som fellesspråklig. Det vil si at den vil inneholde tekster på både bokmål og nynorsk. Ordning for hovedgudstjeneste, dåpsliturgi og alminnelige bestemmelser er tenkt inkludert både i bokmåls- og nynorskversjon, mens de øvrige kapitlene vil veksle mellom å være på bokmål og nynorsk.

Boken er tenkt til bruk i menighetens arbeid med justering av lokal grunnordning, til forberedelse til gudstjenesten, samt som et oppslagsverk for aktuelt regelverk. Den er ikke tenkt til bruk i gudstjenesten, men kan benyttes av medliturger også til dette.

Foreslått innholdsfortegnelse:

1. Sammen for Guds ansikt	S ..
2. Om innhold og bruk	S..
3. Ordning for hovedgudstjeneste	S ..
4. Samiske og kvenske tekster,	S..
5. Alminnelige bestemmelser for Ordning for hovedgudstjeneste	S ..
6. Ordning for dåp i hovedgudstjenesten	S ..
7. Alminnelige bestemmelser for dåp	S ..
8. Kilderegister	S ..
9. Ordning for hovudgudsteneste	S ..
10. Allmenne føresegner for Ordning for hovudgudsteneste	S ..
11. Ordning for dåp i hovudgudstenesta	S ..
12. Allmenne føresegner for dåp	S..
13. Gudstenesta: Heilag handling, heilag tid, heilagt rom	S ..
14. Veiledning om ulike sider ved gudstjenesten	S ..
15. Veiledning til hoveddelene i gudstjenesten	S ..
16. Reglar for bruk av liturgiske klede	S..
17. Retningsliner for bruk av liturgiske fargar	S ..
18. Reglar om liturgisk inventar og utstyr	S ..
19. Reglar for bruk av klokkene i kyrkja	S ..

Kapittel 1 og 2: Sammen for Guds ansikt og Om innhold og bruk

Bispemøtet vedtok i BM 31/19 at man ikke ønsket å inkludere teksten Sammen for Guds ansikt i *Gudstjenestebok*. Denne teksten er imidlertid også foreslått satt som innledningskapittel i *Gudstjeneste med veiledning*. Bispemøtet må ta stilling til om man ønsker teksten benyttet her eller ikke.

Bispemøtet vurderte det slik at tekstens form gjorde at den ikke egnet seg i *Gudstjenestebok*, ettersom man der ønsket å ha begrenset med innledning utover det som er nødvendig at gis av informasjon i denne boken. I *Gudstjeneste med veiledning* kan det imidlertid stille seg noe annerledes, da boken ikke bare er tenkt til konkret bruk i gudstjenesten, men som materiale til å reflektere over og videreutvikle det lokale gudstjenestelivet. Bøkenes siktemål er derfor ulikt, og det er dermed ingen automatikk i at én avgjørelse knyttet til *Gudstjenestebok* også må være gjeldende for *Gudstjeneste med veiledning*. Teksten Sammen for Guds ansikt har blitt brukt som en programmatisk tekst for gudstjenestereformen, og kan sies å redegjøre for flere av de tanker som har vært toneangivende for den liturgien som nå er gjeldende. Samtidig vil de trekkene som kan sies

å være tekstens svakhet, en blanding av historiske kjensgjerninger og teologiske betraktninger, gjøre seg gjeldende også her.

Kapittel 2, Om innhold og bruk, skal oppdateres i tråd med det som ble vedtatt i Bispemøtets behandling av *Gudstjenestebok* i september 2019.

Kapittel 13, 14 og 15

Veiledningskapitlene i *Gudstjeneste med veiledning* er omfattende, og til sammen utgjør kapittel 13, 14 og 15 over 100 sider. Når Bispemøtet nå får disse kapitlene til gjennomlesning og mulighet for å gi innspill, legges det noen føringer for behandlingsformen. I gjennomgangen av kapitlene bes biskopene komme med kommentarer på helhet, og på enkeltsetninger. I etterkant av dette vil Bispemøtets sekretariat, i samarbeid med Kirkerådets sekretariat, arbeide fram et nytt utkast basert på biskopenes kommentarer. Biskopene vil i etterkant av dette få kapitlene til ny gjennomlesning.

Kapitlene som nå foreligger til gjennomgang har vært en del av det gudstjenestelige materialet siden 2011 og er således ikke nyskrevne tekster. De justeringer som er gjort av Kirkerådets sekretariat handler i stor grad om å redusere omfanget på de forskjellige tekstene.

Bispemøtet må ferdigstille sine kommentarer og forslag innen 30. oktober 2019.

Kapittel 13 Gudstjenesta: Heilag handling, heilag tid, heilagt rom

Kapittel 13 gir en overordnet inngang til forståelsen av gudstjenestens karakter, og er delt inn i tre underkapitler: Hellig handling, hellig handling og hellig rom. Kapitlet må sies å være både en historisk gjennomgang og som teologisk fortolkningsnøkkel. Første del omhandler utgangspunktet for å feire gudstjeneste, og hvordan dette har blitt forstått i en luthersk sammenheng. Del to gir en innføring i kirkeåret og liturgiske farger, mens den siste delen vektlegger kirkerommet og bruken av dette. Kapitlet må sies å ha det primære siktemål å skape refleksjon og kunnskap hos dem som utvikler gudstjenestearbeidet i menigheten. Trolig vil det derfor ikke være primært prest og kantor, men heller gudstjenesteutvalg/menighetsråd, som er tekstens målgruppe.

Kapittel 14 Veiledning om ulike sider ved gudstjenesten

Kapittel 14 er mer konkret enn kapittel 13. Fra et overordnet perspektiv på gudstjenesten, går man her mer inn på hovedgudstjenesten i Den norske. Her gis det referanser til gjeldende lovverk, og en innføring til hvordan man går fram for å utarbeide en god lokal grunnordning, og hvilke hensyn som må tas. Det stilles spørsmål som de som arbeider med den lokale grunnordning kan ta stilling til for å utvikle gudstjenestelivet, i tillegg er egne deler som omhandler å tilrettelegge for personer med nedsatt funksjonsevne, barn og unge, samt hvordan man forholder seg til bruk av ulike målformer og språk. Videre er det en gjennomgang av hvem som gjør hvem i gudstjenesten, samt deler som omhandler salmer/musikk og kunstneriske uttrykk i gudstjenesten. Kapitlet må forstås som en ressurs i utarbeidelsen og revideringen av lokal grunnordning.

Kapittel 15 Veiledning til hoveddelene i gudstjenesten

Dette kapitlet går enda mer detaljert inn i hovedgudstjenesten enn de øvrige kapitlene. Her gis det en beskrivelse, begrunnelse og veiledning til hvert enkelt ledd i liturgien. Kapitlet fungerer som et redskap for å utforme lokal grunnordning, slik som kapittel 14, men på et annet nivå. Som eksempel kan nevnes delen som omhandler syndsbejelse hvor det gis argumenter for både hvorfor denne kan legges til samlingsdelen og til forbønnsdelen. Noen elementer får ikke mye omtale, mens for eksempel forbønn (som kan utformes lokalt) vies mye plass.